

Nieuwegein

Gemeenteraad

Onderwerp visie klimaatadaptatie

Datum 11 september 2018

Raadsvoorstel

Afdeling Ruimtelijk Domein

Portefeuillehouder M. Schouten

Onderwerp

Visie klimaatadaptatie

Gevraagd besluit

Wij stellen u voor:

1. De visie klimaatadaptatie vast te stellen met daarin:
 - a. de opgave voor de vier thema's hitte(stress), wateroverlast, droogte, en waterveiligheid.
 - b. een visie op de klimaatadaptieve stad met daarin beleidsdoelen voor:
 - o de natuurlijke leefomgeving en groenvoorzieningen;
 - o de gebouwde omgeving en infrastructuur;
 - o gezondheid en economie;
 - o governance.
 - c. de bouwstenen voor realisatie van de visie.
2. Het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2019-2022 vast te stellen met daarin de programma's die we de komende vier jaar hiervoor inzetten, behorende bij de programmalijnen:
 - a. inrichting openbare ruimte en gebouwen;
 - b. onderzoek en beleid;
 - c. communicatie en samenwerking;
 - d. organisatie en herijking.
3. De benodigde middelen voor het uitvoeringsprogramma ten laste te brengen van de ruimte die daarvoor in de begroting is gereserveerd. Het gaat hierbij om een bedrag van € 94.000 in 2019, € 165.000 in 2020, € 174.750 in 2021 en € 198.250 in 2022.

Inleiding

Het klimaat verandert als gevolg van de opwarming van de aarde. We krijgen te maken met heftigere regenbuien, langere droge periodes, meer en heterere zomerse dagen en nachten. De precieze verandering hangt nog van veel factoren af, maar duidelijk is dat de weersomstandigheden extremer worden in Nederland. Om ook in de toekomst prettig te kunnen wonen, werken en recreëren, moet gemeente Nieuwegein nu al stap voor stap investeren in een klimaatbestendige inrichting van de stad en de samenleving hierop voorbereiden. Dit kunnen we niet alleen maar doen we samen met de partners in de stad en de regio. Om richting te geven aan deze opgave is een visie met

bijbehorend uitvoeringsprogramma opgesteld, en een inspiratieboek met aansprekende klimaatadaptieve maatregelen.

Gewenst effect

Zo veel mogelijk voorkomen dat de gevolgen van de klimaatverandering leiden tot hinder, schade en overlast door:

- De stad en haar bewoners minder kwetsbaar te maken voor hittestress;
- Het voorkomen van wateroverlast, waarbij we rekening houden met extreme buien;
- De effecten van droogte te verminderen, door regenwater vast te houden op de locatie waar het valt;
- De veiligheid achter de dijk te verbeteren door invulling te geven aan het concept van meerlaagsveiligheid, met extra aandacht voor kwetsbare objecten en vitale infrastructuur.

Argumenten

- 1.1 *Met de visie geven wij gehoor aan de Deltabeslissing ruimtelijke adaptatie (2014)*

De Deltabeslissing, welke onderdeel is van het Deltaprogramma, stelt dat uiterlijk in 2020 klimaatadaptatie integraal onderdeel is van beleid en handelen van gemeenten, met als doel dat in 2050 de Nederlandse steden waterrobuust en klimaatbestendig ingericht zijn.

- 1.2 *Met de visie geven wij uitvoering aan uw raadsbesluit*

De visie geeft uitvoering aan het raadsbesluit van 21 september 2017 over de aanbevelingen van de rekenkamercommissie over het rekenkameronderzoek duurzaamheidsbeleid in Nieuwegein (RIS 2017-171). In dit besluit geeft de raad het college de opdracht om een visie klimaatadaptatie op te stellen met daarin expliciete aandacht voor een preventieve aanpak.

- 1.3 *Op dit moment is er geen gemeentelijk beleid voor klimaatadaptatie*

Door het vaststellen van de visie wordt het makkelijker het thema bij bewoners en andere partijen te agenderen. De visie geeft een doorkijk voor de korte en lange termijn, waarbij men zich kan voorstellen hoe de stad er in de toekomst uit kan zien in relatie tot de klimaatverandering. Beleidsdoelen maken het mogelijk plannen te toetsen aan het thema klimaatadaptatie. Het inspiratieboek maakt maatregelen visueel en laat zien dat veel maatregelen tevens leiden tot een aantrekkelijkere leefomgeving.

- 2.1 *Een uitvoeringsprogramma is een vereiste om de beleidsdoelen van de visie te verwezenlijken*

In het uitvoeringsprogramma staan de middelen en programma's die we de komende vier jaar hiervoor inzetten. Deze zijn nodig voor de inrichting van de openbare ruimte, de aanbesteding van het gemeentelijk vastgoed, en voor de uitvoer van een communicatiestrategie. Maar ook om bijvoorbeeld klimaatadaptatie te

borgen bij gebiedsontwikkelingen en samen te kunnen werken met andere partijen.

3.1 *Op dit moment is er geen budget voor klimaatadaptatie*

De gemeente neemt nu al bij herstructurering, renovatie en nieuwbouw klimaatadaptieve inrichtingsmaatregelen mee. Veel mogelijkheden blijven hierbij echter onbenut, doordat voor klimaatadaptatie geen financiële middelen gereserveerd zijn. Daarnaast is de opgave veelomvattend en vraagt om een programmatische aanpak. Zonder werkbudget is deze aanpak niet effectief.

Kanttekeningen

1.1 *Niet iedereen is ervan overtuigd dat het klimaat verandert*

Wereldwijd wordt getracht de klimaatverandering zoveel mogelijk tegen te gaan door het nemen van mitigerende maatregelen (terugdringen CO₂-uitstoot). In Nieuwegein doen we dat door uitvoering te geven aan de routes van de routekaart energieneutraal 2040. De wetenschap echter is er voor het overgrote merendeel over eens dat ondanks al deze maatregelen het klimaat toch zal veranderen. We krijgen hoe dan ook te maken met extremere weersomstandigheden. Uit de enquête blijkt ook dat de meeste bewoners hiervan overtuigd zijn (95%). Voorgaande dwingt ons de stad en haar bewoners hierop voor te bereiden.

2.1 *Het vakgebied klimaatadaptatie is nieuw en volop in ontwikkeling*

De laatste jaren zijn er steeds meer (technische) oplossingen voor een klimaatadaptieve inrichting beschikbaar. Wellicht dat voor sommige maatregelen over enkele jaren er een beter alternatief bestaat. Echter, duidelijk is dat gemeenten nu al aan de slag moeten om op de lange termijn klimaatbestendig te zijn. Daarnaast zijn ook de huidige maatregelen 'no regret' maatregelen, maatregelen die hoe dan ook bijdragen aan de opgave. En doordat gekozen is voor een looptijd van 4 jaar van het programma kan tijdig worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen.

Financiële aspecten

In de tabel op de volgende bladzijde is een overzicht gegeven van de benodigde budgetten conform het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2019-2022. De benodigde investeringen en de exploitatiekosten zijn bepaald aan de hand van de gemeentelijke projecten van de komende jaren.

Ad 1.1 Beheer, onderhoud en herinrichting:

Op basis van het gemeentelijke beheerssysteem en wegininspecties komt in de periode 2019-2022 bijna 80.000 m² aan elementenverharding in aanmerking voor groot onderhoud. Deze wegen liggen verspreid door heel Nieuwegein. Gezien de beleidsdoelen van de visie en mede op basis van de gemeentelijke Wateroverlastkaart is het zinvol de helft van dit areaal waterpasserend te maken, gemiddeld tienduizend vierkante meter per jaar. De meerkosten voor

aanleg ten opzichte van een reguliere verharding bedragen € 25,-/m², voor de exploitatie is dat € 0,65/m²/jaar. Conform de afspraak maakt nieuw beleid geen onderdeel uit van de Nota kapitaalgoederen (RIS 2018-183) en is hierin geen rekening gehouden met toekomstige investeringen in klimaatadaptieve maatregelen in de openbare ruimte (RIS 2018-75).

Tabel 1: Benodigd budget voor de periode 2019-2022 (euro)

		2019	2020	2021	2022
UP ¹	INVESTERINGEN				
1.1	Beheer, onderhoud en herinrichting	250.000 ²	250.000	250.000	250.000
	WERKBUDGET				
2.3	Richtlijnen hittebestendig ontwerp	10.000	10.000	-	-
3.1	Communicatiestrategie	20.000	15.000	15.000	15.000
3.3	Intentieverklaring partners stad	-	5.000	5.000	5.000
3.4	Regionale samenwerking	20.000	20.000	20.000	20.000
4.1	Programmamanagement-advies	10.000	10.000	10.000	10.000
4.2	Monitoring	-	12.000	8.000	8.000
	PERSONEEL				
4.1	Programmamanagement-personeel	35.000	69.800	69.800	69.800
	TOTAAL				
	Personeel	35.000 ³	70.000	70.000	70.000
	Exploitatie werkbudget	60.000	72.000	58.000	58.000
	Kapitaallasten	2.500	20.000	37.250	54.250
	Onderhoud maatregelen	6.500	13.000	19.500	26.000
	TOTAAL BENODIGD	104.000	175.000	184.750	208.250
	Bestaand werkbudget	10.000	10.000	10.000	10.000
	EXTRA BENODIGD	94.000	165.000	174.750	198.250
	Investeringskrediet	250.000	250.000	250.000	250.000

1. De nummers in de eerste kolom verwijzen naar de onderdelen van het uitvoeringsprogramma (UP) 2. Inclusief VAT-kosten 3. 1fte schaal 9, vanaf 1 juli 2019

De kapitaallasten worden afgeschreven in een periode van 20 jaar. De maximale kapitaallasten zijn afhankelijk van de investeringen na 2022. Voor een onderbouwing van de overige budgetten verwijzen wij u naar het uitvoeringsprogramma. Verder is van belang de synergie met Betere Buurten en het Gemeentelijk rioleringsplan 2019-2023. Binnen de investeringsbedragen die beschikbaar zijn voor de planvorming en uitvoering van Betere Buurten en rioleringsprojecten worden klimaatadaptieve maatregelen zoveel mogelijk ingepast.

Voor het benodigd budget is geen dekking en de dekking wordt aangevraagd in dit raadsvoorstel. Het aangevraagde budget is lager dan het bedrag voor klimaatadaptatie op basis van eerste planvorming in de Kadernota 2019 (RIS 2018-75: € 500.000,-).

In het Coalitieakkoord zijn bedragen genoemd voor klimaatadaptatie, waarvoor reeds een reservering is gemaakt in de programmabegroting 2019. Het extra benodigd budget is daardoor lager dan genoemd in tabel 1. Zie de tabel hieronder.

Tabel 2: reservering Coalitieakkoord (euro)

Personeel	2019	2020	2021	2022
Extra benodigd (tabel 1)	94.000	165.000	174.750	198.250
Personele lasten coalitieakkoord	70.000	70.000	70.000	70.000
Kapitaallasten coalitieakkoord	0	25.000	50.000	75.000
EXTRA BENODIGD	24.000	70.000	54.750	53.250

Communicatie aspecten

Door middel van een zogenaamde 'stresstest' voor Nieuwegein is inzicht verkregen in de effecten van de klimaatverandering op de leefomgeving en de samenhang tussen de verschillende klimaatthema's, het watersysteem en de ruimtelijke situaties. Tijdens een workshop met interne en externe deskundigen zijn de kwetsbaarheden, oplossingsrichtingen en kansen in beeld gebracht. In bijeenkomsten met partners van de regionale Coalitie ruimtelijke adaptatie regio Utrecht en interne werksessies is een voorlopige ambitie geformuleerd. In twee klankbordgroep bijeenkomsten is de ambitie en opzet van de visie verder uitgewerkt. Daarnaast zijn interviews met een aantal marktpartijen en kennisinstellingen gehouden.

Ook is een bewoners enquête over klimaatadaptatie uitgezet bij 9.000 inwoners. Meer dan 20% heeft de enquête ingevuld, waarbij ook veel aanbevelingen voor de visie zijn gedaan (bijna vijfhonderd). Daarnaast zijn de bewoners gedurende 6 weken online geraadpleegd over de visie. Het aantal reacties viel tegen (drie stuks). Dat kan niet gelegen hebben aan de vakantieperiode, aangezien slechts een deel van de terinzagelegging in deze periode viel. Ook is via de media voldoende aandacht aan de visie besteed. Alle reacties zijn zoveel mogelijk verwerkt in het uiteindelijk product.

De vastgestelde visie wordt digitaal gepubliceerd in het gemeenteblad van Nieuwegein op www.overheid.nl en ter inzage gelegd in het Stadhuis. Eind dit jaar wordt naar verwachting de gemeentelijke klimaateffectatlas op de website gepubliceerd, waar ook de visie en het inspiratieboek zijn terug te vinden. In 2019 wordt een communicatieplan opgesteld.

Uitvoering

Voor de uitvoering van de visie klimaatadaptatie wordt een projectteam samengesteld. Het team werkt intern samen met de verschillende projectleiders, adviseurs, beleidsmedewerkers, en ondersteunt de communicatiemedewerkers. Daarnaast zorgt het team voor het betrekken van de verschillende externe partijen bij de visie en het opzetten van de samenwerking met relevante stakeholders. De bestaande formatie is hiertoe niet toereikend. In dit raadsvoorstel wordt budget aangevraagd voor een programma ondersteuner (1 fte) vanaf 1 juli 2019. Van de klimaatadaptatie

maatregelen wordt een overzicht bijgehouden en de effectiviteit wordt periodiek gemonitord.

Bijlagen

1. Visie klimaatadaptatie.
2. Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2019-2022.
3. Inspiratieboek 'klimaatadaptieve maatregelen voor de stad', te bereiken via <https://indd.adobe.com/view/a7f4a99e-275a-400d-875c-c5ac5ca79b27> (webversie).
4. Begrotingswijziging programma wonen en economie voor het product klimaatadaptatie.

burgemeester en wethouders,

P.J.M. Liebregts
secretaris

F.T.J.M. Backhuijs
burgemeester